

Levina Hribernik,
višja medicinska sestra,
dipl. organizator zdravstva
Zdravstvena šola »Juga Polak«, Maribor

Pripravniški staž in spisek znanj na srednji stopnji

UDK 614.253.5:371.388

IZVLEČEK. *V usmerjenem izobraževanju bo učenec dobil v šoli toliko temeljnih znanj in spretnosti, da bo sposoben za začetek dela. Šele v pripravništvu se bodo posamezni profili delavcev dokončno usposobili za samostojno opravljanje del in nalog. Načrt pripravništva za bolničarja in zdravstvenega tehnika predvideva 6-mesečno usposabljanje z delom pod vodstvom mentorjev. Bolničar se usposablja za delo na področju splošnega zdravstvenega varstva. Pripravništvo zdravstvenega tehnika se poleg področja splošnega zdravstvenega varstva lahko po potrebi razširi še na usposabljanje za delo na področju zobozdravstvenega varstva, zdravstvenega varstva otrok in mladine, žensk in mater, za naloge v mavčarni ter spremstvo v reševalnem avtomobilu. Za pridobitev teoretičnih znanj s teh področij bodo organizirani posebni seminarji v izobraževalnih centrih zdravstvenih organizacij.*

APPRENTICESHIP PROGRAMME AND CURRICULUM FOR SECONDARY DIRECTED EDUCATION. *By completing the directed educational programme the pupils will acquire the fundamental knowledge and skills needed for their job. The apprenticeship programmes will prepare for fully independent performance of tasks and functions of different professions. The apprenticeship programmes for the occupations of sick attendant and health technician foresee a 6-month practical training under the guidance of a tutor. The programme for sick attendants will qualify for the tasks in the sphere of general health services, while the programme for health technicians may be extended to cover the fields of dental care, health protection of children, youth, women and mothers, work in the plaster room, and attendance of the patient in the ambulance. Special seminars will be organized in the health organizations centres of education to explore the theoretical aspects of these fields.*

Za pripravništvo, kakor ga trenutno v Sloveniji še vedno izvajamo, kritično ugotavljamo, da ne poteka v skladu s predpisano zakonodajo in tudi ne daje pričakovanih rezultatov. Zdravstvene delovne organizacije zaradi kadrovskih težav pogosto razporejajo pripravnike na sistemizirana delovna mesta medicinskih sester, zanje pa je potrebna usposobljenost za samostojno opravljanje del in nalog. Tudi mentor je vse pogosto samo formalno določen.

Usmerjeno izobraževanje terja novo kvaliteto tudi na tem področju in namenja pripravništvu zdravstvenih delavcev na srednji stopnji veliko pomembnejšo in aktivnejšo vlogo, kot jo je imelo doslej.

Negovalni kader na srednji stopnji bomo v Sloveniji izobraževali v usmeritvi zdravstveno varstvo. Učenec bo dobil v šoli toliko temeljnih znanj in spretnosti, da bo usposobljen za pričetek dela v poklicu bolničar ali zdravstveni tehnik. Iz tega sledi, da se mora program za pridobitev izobrazbe v okviru formalnega šolskega dela nujno nadaljevati z usposabljanjem z delom, kar je načelno enako pripravništvu. To pomeni, da se bo bolničar ali zdravstveni tehnik po končanem šolanju zaposlil, vendar ga kot pripravnika 6 mesecev ne bo mogoče razporediti na sistemizirano delovno mesto.

Načrt pripravništva za bolničarja in zdravstvenega tehnika si v prihodnje predstavljamo takole:

— 1 mesec spoznavanja dejavnosti in služb matične zdravstvene organizacije (kroženje po vseh strokovnih enotah);

— 1 mesec spoznavanja drugih oblik zdravstvenega varstva: delavci iz bolnišnic in vzgojnovarstvenih organizacij bodo delali 1 mesec v osnovnem zdravstvenem varstvu; delavci iz osnovnega zdravstvenega varstva, socialnih zavodov in zdravilišč pa bodo delali en mesec v bolnišnici;

— nato sledi 4 mesece uvajanja na delovno mesto.

Vsaka zdravstvena enota ne bo imela vseh možnosti, da bi pripravniku omogočila kvalitetno pripravništvo, kot ga predvideva program. Tedaj ga bo za nekaj časa poslala tja, kjer bodo za izvajanje pripravništva in sodobne medicinske doktrine zagotovljeni vsi pogoji. To so ustrezni mentorji, delovna sredstva in prostori ter tolikšno število varovancev oziroma bolnikov, da bi pripravnik lahko zaposlen poln delovni čas. Sprejemanje pripravnikov na delo bo treba urediti s samoupravnimi sporazumi in akti, potrebe po njih pa pravočasno načrtovati.

Namen pripravništva, kot ga določa 62. člen zakona o usmerjenem izobraževanju, je omogočiti sistematično uvajanje v delo, pridobivanje posameznih strokovnih znanj, spretnosti in delovnih navad, potrebnih za opravljanje določenih del in nalog, pridobivanje osnovnih in posebnih znanj iz varstva pri delu, vključevanje v samoupravljanje ter spoznavanje organizacije dela, poslovanja, tehnologije, tehnike in delovnih procesov v zdravstveni dejavnosti.

Da bi lahko dosegli namen, bosta oba profila potrebovala izdatno **pomoč mentorjev**. Zdravstvene delovne organizacije bodo mentorje izbrale iz tistih vrst svojih delavcev, ki bodo imeli najmanj srednjo stopnjo iste strokovne izobrazbe, pet let strokovnih izkušenj in bodo pridobili predpisan minimum pedagoških znanj. Mentor bo moral biti za svoje delo tudi ustrezno materialno stimuliran, saj bo imel konkretne naloge in odgovornosti. Ob nastopu pripravništva bo pripravnika seznanil z načrtom pripravništva in potem bo ves čas skrbel, da se bo izvajalo po njem. Pripravniku bo dodeljeval delo, ga uvajal, usmerjal, nadzoroval in preverjal njegovo usposobljenost. Seznanjal ga bo s pravicami, dolžnostmi in odgovornostmi na delovnem mestu. Navajal ga bo na pravilno in racionalno uporabo delovnih sredstev, na uresničevanje kodeksa etike zdravstvenih delavcev, na varnost pri delu in naloge v izrednih razmerah.

Pripravnik bo pisal **dneynik dela**. Med dokumentacijo pripravništva spada predvsem **knjižica pripravništva**, ki obsega:

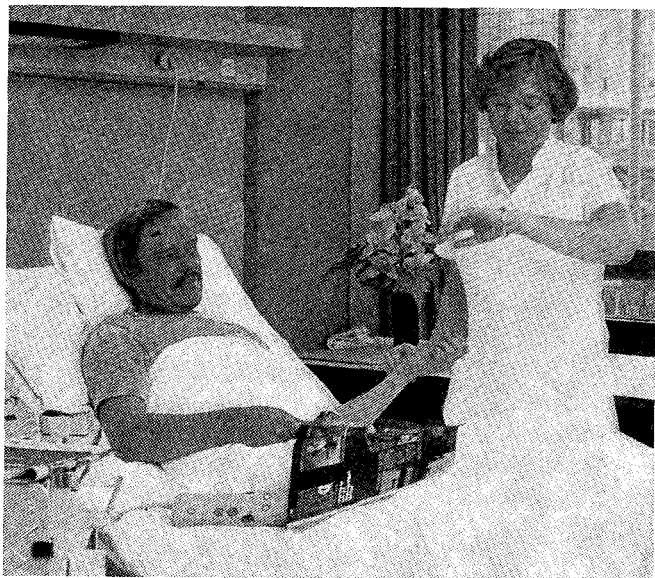
1. **izkaz o pripravništvu;**
2. **mentor;**

3. **načrt pripravništva** (čas, strokovne enote);
4. **udeležba na seminarjih;**
5. **spisek poklicnih znanj in spretnosti za:**
 - poklic »bolničar«,
 - za poklic »zdravstveni tehnik«:
 - a) **standardni del** za področje splošnega zdravstvenega varstva;
 - b) **specialni del za:**
 - zobozdravstveno varstvo,
 - zdravstveno varstvo otrok in mladine,
 - zdravstveno varstvo žensk in mater,
 - naloge v mavčarstvu,
 - spremstvo v reševalnem avtomobilu.

V standardni del spadajo tista poklicna znanja in spretnosti, ki jih je pripravnik dobil v šoli. Za vse pripravnike bo le-ta enak, pač glede na stopnjo zahtevnosti dela.

Zdravstveni tehniki pa se bodo v pripravništvu usposabljali že za dela na različnih strokovnih področjih. V knjižici pripravništva bodo ta znanja v specialnem delu posebej opredeljena. Da bo **zdravstveni tehnik** lahko delal npr. v **zobozdravstvenem timu**, bo moral obvladati vsaj še naslednja opravila:

- priprava delovnega mesta v zobozdravstveni ambulanti;
- priprava, razporeditev in brezhibnosti instrumentov in aparatur;
- dezinfekcija in sterilizacija instrumentov v zobni ambulanti;
- priprava zdravilnih in drugih snovi;
- pomoč in asistenca pri posegih v ustni votlini;
- ambulantna administracija;
- zdravstveno vzgojno delo.

Bolnišnica — medicinska sestra je strokovnjakinja na področju nege bolnika...

Ker so to deloma specializirane naloge, bo pripravnik potreboval tudi teoretično podlago iz uste higijene, ušnih bolezni, instrumentov in materialov, ambulantne administracije in morda čeljustne kirurgije.

Zdravstveni tehnik, ki bo želel delati **na področju pediatrije**, bo moral obvladati poleg standardnega tudi specialni del poklicnih znanj in spretnosti za delo na področju zdravstvenega varstva otrok in mladine. Taka dela so:

- nega in oskrba novorojenčka, dojenčka in majhnega otroka;
- nega in oskrba otroka pri gastrointestinalnih obolenjih;
- nega in oskrba otroka pri kardioloških obolenjih;
- nega in oskrba otroka pri ledvičnih obolenjih;
- nega in oskrba otroka pri respiratornih obolenjih;
- nega in oskrba otroka pri revmatikih;
- dela in naloge v cepilnem centru, v otroškem dispanzerju, v šolskem dispanzerju, v otroški posvetovalnici.

Potreboval bo tudi teoretična znanja iz pediatrije, infekcijskih bolezni ter prehrane zdravega in bolnega otroka.

Na področju **zdravstvenega varstva žensk in mater** se bo zdravstveni tehnik v pripravništvu moral usposobiti za naslednje, deloma specialne, naloge:

- nega ginekološke bolnice;
- nega nosečnice;
- nega porodnice;
- nega otročnice;
- nega novorojenčka;
- delo v dispanzerju za varstvo mater in otrok.

Teoretični del bodo tu predstavljali naslednji predmeti: osnove iz porodništva in ginekologije, zdravstvene vzgoje nosečnic in mater ter nega in prehrana novorojenčka.

Zdravstveni tehnik-mavčar bo moral obvladati vsaj še naslednje:

- pripravo dela in materiala v mavčarni;
- vrste mavcev;
- tehnike mavčenja;
- oddelčna in ambulantna oskrba bolnika z mavcem;
- zagotavljanje varnosti pred rtg žarčenjem.

Teoretične osnove za svoje delo bo dobil predvsem pri predmetih iz kirurgije in ortopedije.

Zdravstveni tehnik spremljevalec v reševalnem avtomobilu bo moral imeti vozniški izpit in obvladati najmanj 80-urni tečaj iz prve pomoči in izbrana poglavja iz urgentne medicine.

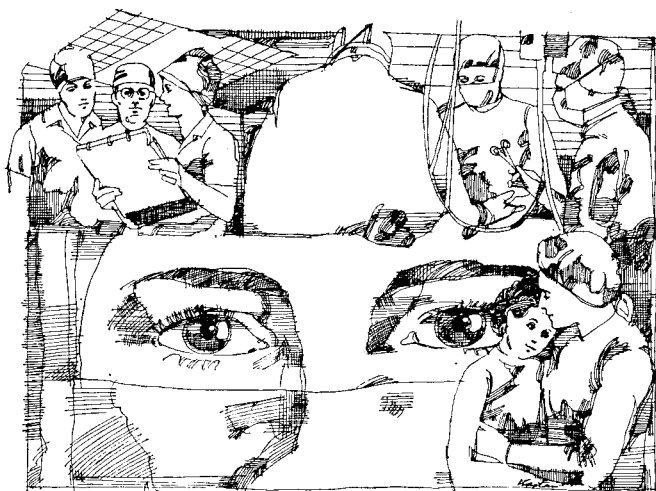
Ob koncu pripravništva bo pripravnikovo znanje preizkusila komisija v tisti delovni organizaciji, kjer je pripravnik opravil večino pripravništva. Član komisije bo tudi mentor. Z uspešno opravljenim preizkusom praktičnega znanja bo za bolničarja pripravništvo končano. Zdravstveni tehnik pa se bo s potrjenim izkazom o pripravništvu in knjižico pripravništva prijavil za strokovni izpit, kjer bo opravljal splošni in strokovni del. V strokovnem delu bo dokazal teoretično znanje na tistih strokovnih področjih, za katera se je usposabljal. Napotke za ta štu-

dij bo tako kot za splošni del strokovnega izpita dobil na seminarjih, ki jih bo organiziral izobraževalni center zdravstvene delovne organizacije.

Tak je torej naš koncept pripravništva. Združeno delo ga še ni potrdilo in gotovo bo v razpravah prišlo do posameznih sprememb. Prav gotovo pa kvaliteto pripravništvo ni niti majhna, niti preprosta naloga. Naj mi bo dovoljena primerjava z industrijo. Iz šole bo prišel polizdelek — široko uporaben material, kot npr. steklo, iz katerega je možno izdelati serije navadnih kozarcev ali pa čudovite servise za najrazličnejše priložnosti — kaj, je odvisno od oblikovalcev in vložnega dela.

Literatura:

1. Zakon o zdravstvenem varstvu, Ur. l. SRS, šte. 50-6/79.
2. Zakon o usmerjenem izobraževanju, Ur. l. SRS šte. 11-716/80.
3. Osnutki opisov poklica bolničar in zdravstveni tehnik.
4. Osnutek profila medicinska sestra-babica.
5. Profil poklica zobozdravstvena asistentka.
6. Zapiski z delovnih sej strokovnega sveta PIP za zdravstvo SRS.

*Medicinska sestra — v
razpetosti med podreje-
nostjo in lastno strokovno
odgovornostjo ...*

ZDRAVSTVENI OBZORNİK ŠIRI IN UTRJUJE STROKOVNO ZNANJE ZDRAVSTVENIH DELAVCEV, HKRATI PA JE POMEMBEN DOKUMENT NAŠEGA DELA.

POKAŽITE GA ŠE DRUGIM, MORDA SE TUDI ONI NAROČE NANJ!